

LA CROSA, VOLCÀ O ABOCADOR?

La Crosa és un lloc important, més del que molta gent pot pensar. I no només pels seus conreus o pel valor paisatgístic que pugui tenir, sinó especialment pel seu valor científic i geològic. Vulcanòlegs d'arreu del món el veuen com un dels exemples més interessants d'Europa. Malauradament però, cada dia podem veure més deixalles pels seus voltants. Deixalles que no són pas la simple bossa de plàstic o la llauna a la cuneta, sinó que es tracta de veritables munts de porqueries que estan convertint la Crosa en un abocador incontrolat d'escombraries i en un lamentable espectacle poc abans de l'entrada al poble.

No sé pas de qui és la responsabilitat de mantenir o fer mantenir nets aquests paratges. Però és la nostra obligació denunciar el seu estat si volem estar orgullosos de la Crosa, del contrari potser algun dia es haurem d'avergonyir de tenir-la tan aprop.

Text i fotos: ALBERT SALA I VALLS

ETIMOLOGIA

EL NOSTRES MOTS

Mercè Rabionet i Ribas

SANT DALMAI

Sant Dalmai és un poble de construcció bàsicament moderna i dispersa. La seva adscripció al municipi de Vilobí d'Onyar és força recent, ja que durant més de vuit segles (fins 1910) va pertànyer al municipi de Brunyola. La seva església, un dels recintes representatius de la vella història, de construcció bàsicament moderna i recentment restaurada, havia estat possessió del Monestir de Sant Salvador de Breda.

El nom **Sant Dalmai** és un hagiòtopònim, és a dir, un nom de lloc o topònim que té el seu origen en un nom de sant. Pertany al grup més normal d'hagiòtopònims, concretament a aquells que són una variació lingüística del sant venerat en la capella de la població. La gran majoria dels hagiòtopònims daten de la primera meitat de l'Edat Mitjana i procedeixen del culte catòlic; no obstant això, sembla que se'n poden trobar de jueus com "La Sinagoga" o "La Sinoga".

En un document de 1019 hom troba escrit **Santi Dalmacii de Tornavells** i en un altre de posterior (1372) **Santi Dalmacii de Brunyola**. Aquestes troballes ens corroboren l'etimologia proposada per l'estudiós mallorquí Alcover i Moll; el qual afirma que és una forma llatina en genitiu (o complement del nom en nomenclatura actual) **Dalmatti** el significat de la qual és "de Dalmau".

Voldria explicar-vos qui va ser Sant Dalmaci. Va viure durant el segle III. Cristià i de llinatge senatorial, volia predicar la fe; per això va anar a la ciutat d'Alba on va convertir molts infidels i va fer grans miracles, entre d'altres, travessar un riu a peu. Tota aquesta activitat el va portar a aconseguir ser bisbe de Pàvia (Itàlia). La seva vida va acabar però d'una manera tràgica: els infidels el van matar quan retornava d'una excursió apostòlica a França.

Finalment només em cal dir-vos que ja tenim el rètol del poble en la nostra llengua: Sant Dalmai, no oblideu que vosaltres també l'heu d'escriure així i reivindicar que els altres també l'escriuin com cal.

Fins aviat.